

Jordi JULIÀ. **Modernitat del món fungible.** Barcelona: Angle editorial (*Idees. Assaig breu, núm. 14*), 2005, 165 p., 10,50 €.

Aquest és un llibre temptador. En primer lloc, perquè si hi ha alguna cosa de què estem man-

cats és d'estudis aprofundits sobre la nostra literatura actual i, especialment, d'anàlisis panoràmiques que expliquin tendències, classifiquin els autors i en valorin les obres. En definitiva, que ordenin. I obtenir una fotografia de part de la poesia del moment (valoració inexistente a banda) és el que pretén *Modernitat del món fungible*. És temptador, també, perquè proposa una explicació totalitzadora de l'obra d'una vintena de poetes que ara ja constitueixen la «generació jove» més consolidada. La temptació d'una proposta brillant i exposada amb solvència, tanmateix, no ens hauria d'impedir veure els aspectes més discutibles —en el sentit propi del terme— d'aquest assaig.

El professor de teoria de la literatura, crític i poeta Jordi Julià (1972) proposa una anàlisi i una caracterització de la poesia dels escriptors de la seva generació (els nascuts en els anys seixanta i setanta) a la llum dels estudis sobre la societat postmoderna. La tesi de Julià és que els canvis polítics i sociològics del món en els darrers vint-i-cinc anys marquen aquesta generació, formada sota un altre paradigma (un «món d'ahir») i que, de resultes d'això, practica una poesia que

anomena *realisme reflexiu*, especialment en la seva producció del segle XXI. Aquests són els poetes del tercer mil·lenni, la «Generació de la caiguda del Mur», prenent aquest esdeveniment històric com a símbol de l'esfondrament del món en què van ser educats.

De primer, Jordi Julià situa el lector en la societat postmoderna. Tot seguit, mostra l'evolució dels corrents poètics des dels anys vuitanta fins ara i proposa una classificació actual. Finalment, descriu de quina manera el *realisme reflexiu* és la resposta poètica a les circumstàncies històriques i socials d'aquesta generació, el situa en l'esquema com una síntesi entre la poesia de l'experiència i la poesia metafísica i n'assenyala els trets formals principals: l'alienació, la digressió i la condensació.

El resum de les aportacions dels principals pensadors de la postmodernitat (Taylor, Lipovetsky, Bauman, Virilio, Lacroix i Rosset) és per si sol un article de revisió excel·lent: des de la metàfora del món líquid (canviant i incert), passant per l'individualisme extrem que prima una raó instrumental i condueix al culte a l'emoció immediata en detriment dels sentiments, fins a la mateixa noció de món fungible, en què, a falta d'estabilitat, tot és susceptible de ser consumit. Julià trava l'exposició mitjançant nombroses citacions dels teòrics esmentats i alguns poemes il·lustratius, amb un discurs rigorós, clar i entenedor.

El tercer bloc, en canvi, és el que provoca més dubtes metodològics i de fons. És possible que els exemples de poemes

que cita Julià reflecteixin el que ell vol (i encara, en alguns, la interpretació es pot considerar esbiaixada), però obvia el fet que l'obra d'alguns poetes (Manel Forcano i Susanna Rafart, per exemple) discorre per camins totalment diferents. És a dir, els exemples que dóna són l'excepció, i no la regla. De la mateixa manera, els trets del realisme reflexiu no caracteritzen a l'engròs aquests poetes i, alhora, són prou vagues com per trobarlos en escriptors d'altres generacions. El procediment més aviat fa pensar que, partint d'una idea preconcebuda –la influència del món fungible en els poetes objecte de l'estudi–, l'autor ha cercat de confirmar-la tant sí com no.

A més, algunes de les premisses per aïllar els poetes analitzats són discutibles: que aquesta generació hagi sentit «l'esfondrament del món d'ahir» més que l'anterior o que, tot i produir obra des dels anys noranta, no practiquin el realisme reflexiu fins al canvi de mil·lenni, amb l'atemptat de les torres bessones com a catalitzador. D'altra banda, ¿allò que els marca és la líquida societat postmoderna (que no els hauria d'afectar exclusivament a ells) o el canvi de paradigma històric?

Negar la influència de la societat en la poesia és tan equivocat com pretendre que, tota sola, l'expliqui *significativament*. Les aproximacions sociològiques a la literatura serveixen, sobretot, per veure com aquesta, en alguns aspectes, n'és un reflex (expliquen més la societat que allò pròpiament literari). En això, el treball de Jordi Julià és exacte. No es pot negar el fort lligam entre el que exposa en la primera part i obres com ara *Les genives cremades*, d'Hèctor Bofill, o *El benestar*, de Sebastià Alzamora; però ni la seva poesia ni la dels altres s'explica

només com a realisme reflexiu, ni aquest és exclusiu dels poetes estudiats. El problema apareix quan Julià pretén utilitzar uns fets històrics i socials per donar raó de tota una generació de poetes prou variats, com si la seva obra només fos el mirall dels darrers vint anys: la literatura també està feta de literatura i de l'experiència personal diversíssima que va més enllà de les coordenades comunes que l'època els ha assignat.

La relació mecanicista entre obra i societat sembla cosa d'altres temps, menys pròpia del realisme reflexiu de Julià que del realisme social (o, en la denominació nostrada, històric). Fa pensar en el qüestionari que la revista *Poemes*, el 1963, passava a diversos poetes i la setzena pregunta del qual, programàticament, era: «Us han influït els fets històrics?» No va faltar-hi qui parlés de superestructures. Gabriel Ferrater, més irònic i fote-ta, va respondre: «Sí, molt. I els de casa meva encara més.»

Jordi Rourera

Universitat de Barcelona